

Glykovaný hemoglobin HbA1c

Petr Breinek

Názvosloví

HbA1c

β N-1-deoxyfruktosyl hemoglobin

DOF hemoglobin

stabilní adukt glukózy s N-terminální
aminoskupinou valinu β -řetězce
hemoglobinu

Návrh (IFCC-IUPAC C-NPU):

Hemoglobin beta chain(Blood)-N-(1-deoxyfructos-1-yl)hemoglobin beta chain

Jednotky: místo % → mmol/mol

HbA1c

Vyšetření se užívá ke:

- **Sledování stavu diabetu mellitu**
- **Kontrola účinnosti léčby**

Cíl léčby diabetu

- **Udržet koncentraci glukózy co nejbliže fyziologickým – normálním hodnotám**
- **Snížit riziko diabetických komplikací** (zrak, ledviny, kardiovaskulární a nervové choroby)

Co je vyšetřováno?

- ❖ **HbA1c odpovídá dlouhodobému stavu koncentrace glukózy v krvi** (průměrný poločas života erytrocytů je 60 dní → **koncentrace HbA1c odráží průměrnou koncentraci glukózy v průběhu předcházejících 2-3 měsíců**)
- ❖ **HbA1c neodpovídá aktuální hodnotě glykémie, jejímu poklesu nebo zvýšení** (glykémie může velmi kolísat beze změn HbA1c)

Co může ovlivnit hodnocení vyšetření HbA1c

- ❖ Přítomnost abnormálního typu hemoglobinu (např. thalasemie)
- ❖ Hemolýza
- ❖ Těžké krvácení

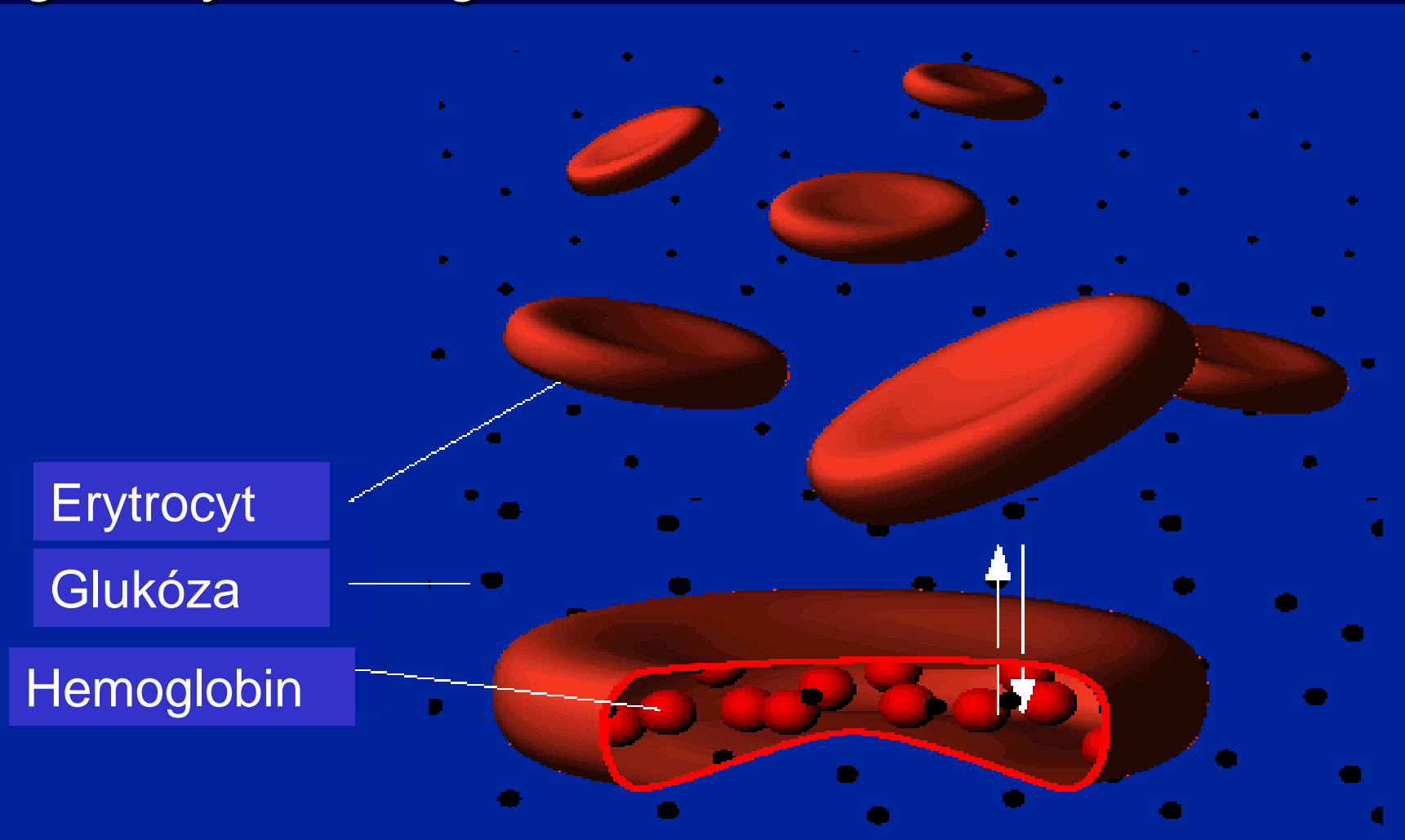
Glykace proteinů

- chemická vazba sacharidů na N-koncové aminokyseliny proteinů (neenzymová reakce)
- in vivo- vznikají glykované (modifikované) proteiny se závažnými patobiochemickými důsledky
- in vitro- hnědnutí proteinů v přítomnosti sacharidů

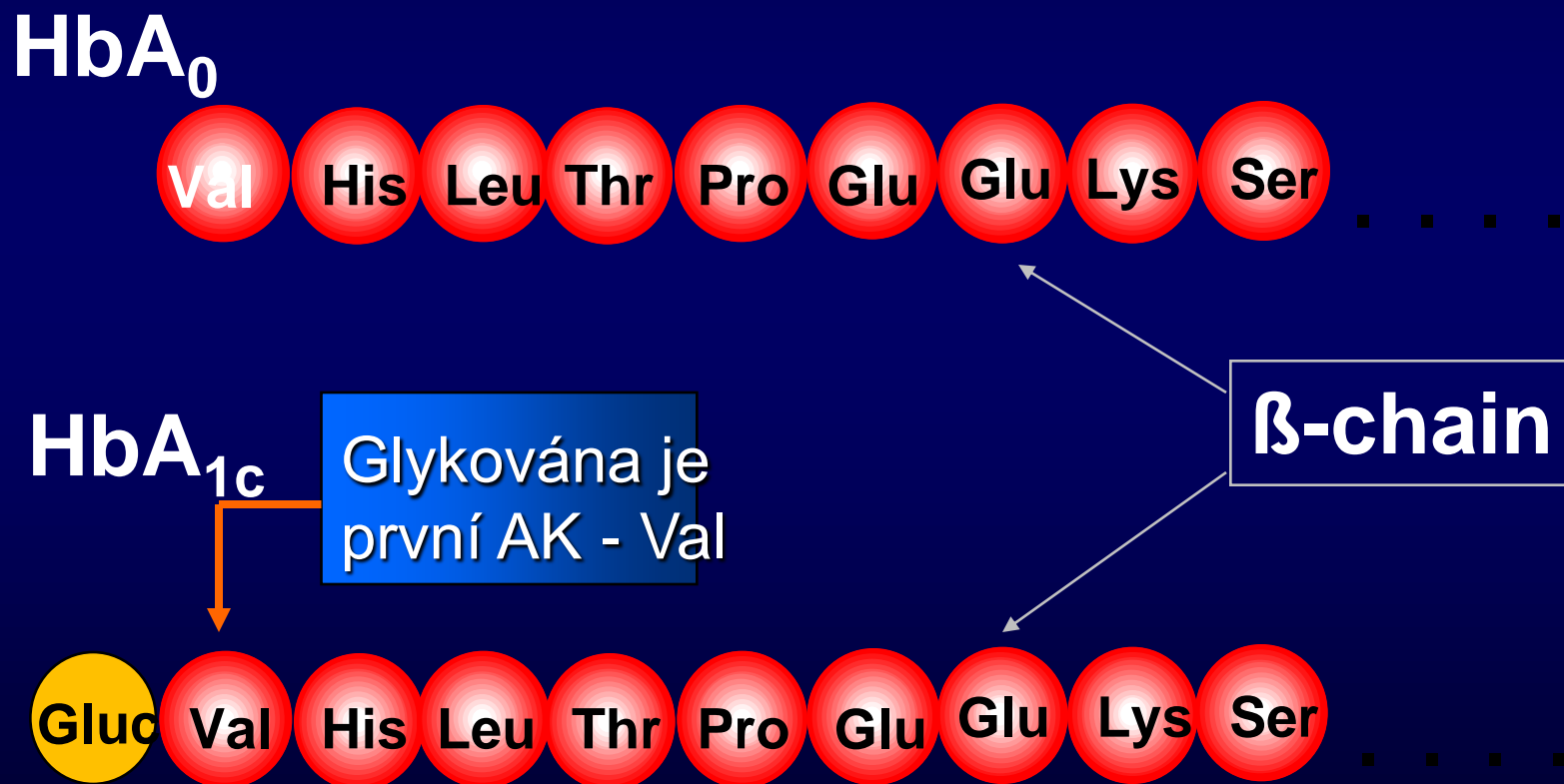

Glykovaný hemoglobin

Vzniká glykací- neenzymovým navázáním
glukózy k hemoglobinu

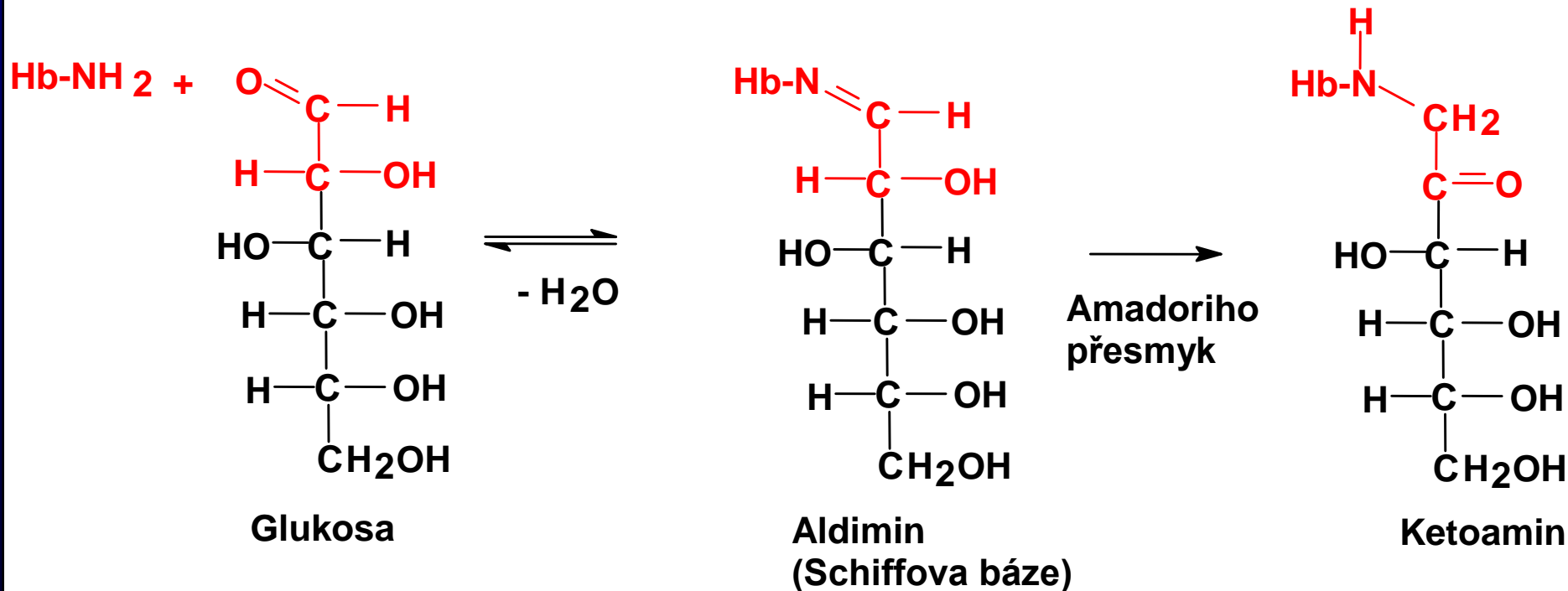

HbA_{1c} vzniká glykací na N-konci β -řetězce hemoglobinu

Glykace hemoglobinu

- rychlá tvorba labilní Schiffovy báze
- pomalý Amadoriho přesmyk za vzniku stabilního ketoaminu

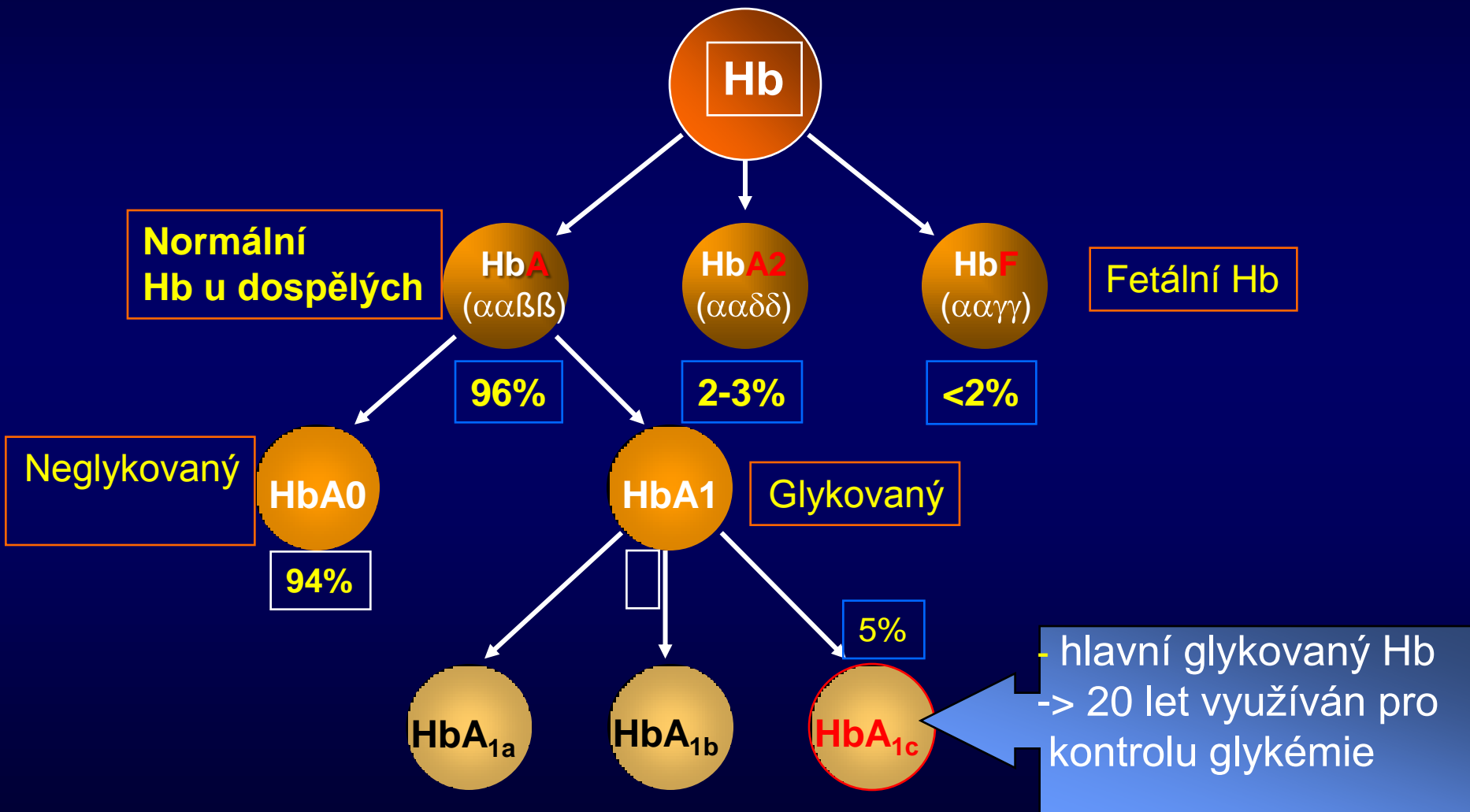
AGE

Karboonylové skupiny produktů glykace zvolna reagují s aminoskupinami dalších proteinů za vzniku vysokomolekulárních tzv. **produktů pozdních fází glykace** (**AGE**, advanced glycation end-products)

Faktory ovlivňující neenzymovou glykaci proteinů

- koncentrace sacharidů a proteinů a jejich kolísání
(koncentrace proteinů v krvi relativně konstantní, rychlost glykace je úměrná koncentraci sacharidů)
- doba expozice
- biologický poločas daného proteinu
- teplota

Hemoglobiny

Odběr a analyzovaný materiál

- Krev (B) - odběr do EDTA

Stabilita:	2d	(+20 až +25°C)
	1t	(+4 až +8°C)
	1r	(<-20°C lépe při -80°C)

Referenční meze

B-HbA1c

2,8-4,0 %

Kompenzace diabetu	IFCC,2004	do 2004
Výborná	< 4,5 %	< 6,5 %
Uspokojivá	4,5 - 6,0 %	6,5 - 7,5 %
Neuspokojivá	> 6,0 %	> 7,5%

Jednotky měření (vyjadřování výsledků)

% (např. 4,5%)

mmol/mol (např. 45 mmolHbA1c/mol Hb)

Metody stanovení

1. Referenční metody IFCC, 2002

Izolace a hemolýza erytrocytů (+ odstranění labilních pre-HbA1c)

Enzymové štěpení hemoglobinu (endoproteináza Glu-C)

Analytické měření (detekce glykovaných hexapeptidů)

a) HPLC/ESI /MS

b) HPLC/CE

c) RM DCCT

(Diabetes Control and Complication Trial, USA, v programu
NGSP=The National Glycohemoglobin Standardization
Program)

CRM: IRMM 466
IRMM 467
(směs čistých HbA0 a HbA1c)

Přesnost měření a nejistota

Opakovatelnost $CV=1,05\%$

Reprodukovatelnost $CV=1,8\%$

Kombinovaná standardní nejistota primárních kalibrátorů $0,63\%$

TMU (teoretická): 4%

2. Doporučené metody:

a) Chromatografické

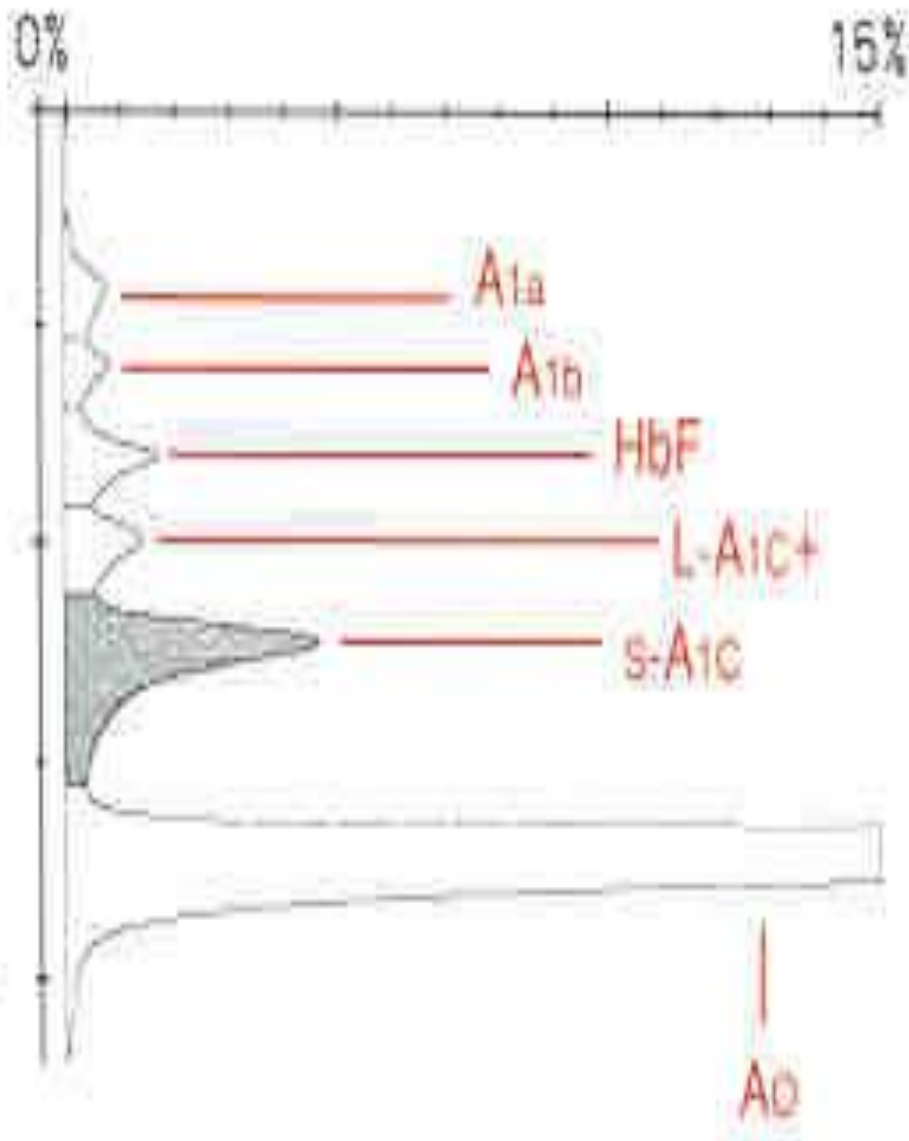
- ❖ HPLC (vysokoúčinná kapalinová chromatografie)
- ❖ LC (nízkotlaká kapalinová chromatografie)

Afinitní chromatografie (aminofenylboronátová)

IEC (kapalinová chromatografie s výměnou iontů)

HPLC Tosoh

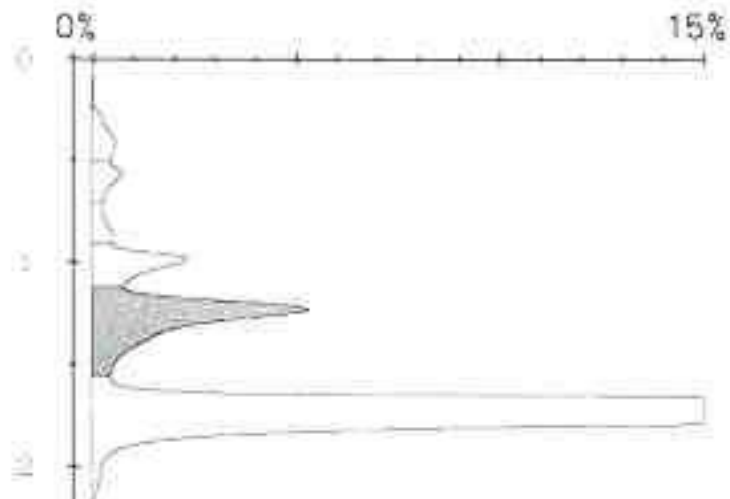

***** GLYCOHEMOGLOBIN REPORT *****

NO. 404 01D20 1996/04/04 15:43
 SAMPLE ID 03 - 10
 CALIB Y = 1.0911X + 0.0765

NAME	%	TIME	AREA
A1A	0.6	0.43	13.70
A1B	0.5	0.57	12.19
F	0.4	0.89	9.21
LA1C+	1.6	0.99	36.68
SA1C	5.4	1.23	109.65
A0	92.0	1.69	2084.81

TOTAL AREA 2266.24
 SA1C 5.4 TOTAL A1 6.5

b) Elektroforetické

ELFO (elektroforéza)

IEF (izoelektrická fokusace)

CE a HPCE (kapilární elektroforéza)

c) Imunoanalytické

IT (imunoturbidimetrie)

TINIA (Turbidimetric Inhibition Immunoassay)
(Imunoinhibiční turbidimetrie)

IN (imunonefelometrie)